

بررسی رابطه بین فراحافظه با مهارت حل مسئله در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

گلبرگ اندیشه‌فر^۱، دکتر آمنه سادات کاظمی^۲

^۱ کارشناس ارشد روانشناسی شخصیت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، گروه روانشناسی، تهران، ایران
^۲ استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران (نویسنده مسئول) sadat.kazemi@yahoo.com

چکیده

منفی مسئله شامل نگرستن به مسئله به عنوان تهدیدی برای بهزیستی و تردید در توانایی فرد برای حل موفقیت آمیز مسئله می‌باشد. سبک حل مسئله نیز شامل فعالیت‌های شناختی-رفتاری است که در آن فرد برای درک مشکل و پیدا کردن راه حل یا پاسخ های کنار آمدن تلاش می‌کند. طبق این مدل چهار مهارت اصلی حل مسئله عبارتند از تدوین و تعریف مسئله، ارائه راه حل‌های مختلف، تصمیم گیری و اثبات و اجرای راه حل (درزویلا، آلبرتو و دیوید، ۲۰۱۱).

فرا حافظه زیر مجموعه‌ای از مفهوم گسترده تر فرا شناخت است. فرا حافظه به بازبینی و کنترل حافظه شخص توسط خودش در حین کسب اطلاعات جدید و بازیابی اطلاعات از پیش کسب شده گفته میشود (نلسون، ۱۹۹۹). فراحافظه یکی از اجزای فراشناخت است؛ درباره توانایی‌های حافظه شخص و راهبردهایی که می‌تواند به حافظه در مراحل که خودکنترلی حافظه درگیرند، کمک کند. دانش در مورد قابلیت‌های حافظه خود و راهبردهایی که می‌تواند حافظه را یاری کنند فراحافظه نامیده می‌شود (پانو و کازنیاک، ۲۰۰۵). فراحافظه عبارت است از باورهای افراد درباره عملکرد حافظه شان و توانایی هایشان برای کنترل و اداره فرایندهای حافظه شان (کوهن، ۲۰۰۸). این که مردم چگونه یاد می‌گیرند تا از حافظه شان استفاده کنند خیلی مهم است. دانش آموزان هنگام مطالعه قضاوت می‌کنند که آیا در آنچه یاد گرفته اند موفقیتی دارند و همچنین هنگامی که می‌خواهند برای تخصیص زمان لازم برای مطالعاتشان تصمیم بگیرند، از قضاوت یادگیری استفاده می‌کنند. فراحافظه بینش یا آگاهی یک فرد از عملکرد حافظه خودش می‌باشد. فراحافظه شامل اجزای خرسندی، توانایی و راهبردهایی است که از تحلیل عاملی انجام شده توسط تریر و ریچ به دست آمده است (تریر و ریچ، ۲۰۰۲). فراحافظه یک جزء از فراشناخت درباره تواناییهای حافظه شخصی و راهبردهایی است که می‌تواند در مراحل که کنترل شخصی حافظه را در بر گیرد به حافظه کمک کند. این خودآگاهی از حافظه با اهمیت است زیرا مردم اینگونه یاد می‌گیرند تا از حافظه شان استفاده کنند (پانو و کازنیاک، ۲۰۰۵). آنچه واضح است این است که فراحافظه، دانش

هدف از این مطالعه بررسی ارتباط بین فراحافظه با مهارت حل مسئله در بین دانشجویان دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران بود. بدین منظور ۳۰۶ نفر از دانشجویان این دانشگاه (۱۵۳ زن و ۱۵۳ مرد) ۱۸ تا ۴۵ ساله به صورت نمونه گیری تصادفی انتخاب شده و پرسشنامه‌های حافظه‌ی چند عاملی تریر و ریچ (۲۰۰۲) و مهارت حل مسئله کسیدی و لانگ (۱۹۹۶) بر روی آنها اجرا شد. داده‌ها با استفاده از آزمون معناداری همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد فراحافظه نقش مهمی در پیش بینی مهارت حل مسئله منفی بر عهده داشت. اما خرسندی از حافظه فردی نقش معنی داری نداشت ($P < 0/01$). در مجموع و با توجه به یافته‌های این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که فراحافظه قادر به پیش بینی مهارت حل مسئله می‌باشد.

واژه های کلیدی

فرا حافظه، مهارت حل مسئله، دانشجویان.

مقدمه

مهارت حل مسئله یک مهارت حیاتی در عصر حاضر است و فقدان آن با برخی مشکلات عاطفی برای دانشجویان آموزان همراه است (درزویلا، نزو و میدو الیورز، ۲۰۰۴). حل مسئله یک فرایند شناختی است که به وسیله‌ی آن فرد می‌کوشد، راه حل مناسبی برای یک مشکل پیدا کند (نریمانی، محمدامینی، زاهد و ابوالقاسمی، ۱۳۹۴). درزویلا، آلبرتو و دیوید (۲۰۱۱) یک مدل پنج بعدی حل مسئله را طرح کردند که براساس آن پیامدهای حل مسئله به وسیله دو فرایند جهت دهی مسئله و سبک حل مسئله تعیین می‌شود. جهت دهی مسئله یک فرایند شناختی-هیجانی است که به عنوان یک عملکرد انگیزشی در فرایند حل مسئله عمل می‌کند و شامل دو بعد متفاوت مثبت و منفی می‌باشد. در حالی که جهت دهی مثبت مسئله شامل تمایل غالب به ارزیابی مسئله به عنوان چالش و اعتقاد به توانایی فرد برای حل موفقیت آمیز مسئله می‌باشد. جهت دهی